

‘Rookvrij’ Den Haag nog ver weg

Gemeenten zijn sinds 2011 verantwoordelijk voor rookpreventie. Dat heeft in Den Haag nauwelijks tot concreet resultaat geleid. De enkele succesverhalen zijn vooral te danken aan burgers. Dat constateert Onderzoeksredactie Tabak in een rondgang langs 4 grote en 16 middelgrote steden.

Ties Keyzer & Irene Schoenmacker voor Onderzoeksredactie Tabak

Groepjes middelbare scholieren stampen door de smeltende sneeuwlaag het Binnenhof over. In de overdekte passages, beschut tegen de gure decemberwind, staan rokers ineengedoken bij elkaar: bezoekers, chauffeurs, beveiligers en anderen. Bij de ingangen liggen de stenen op verschillende plekken bezaaid met sigarettenpeuken.

Bij zijn aantreden in oktober 2017 sprak het kabinet Rutte III steun uit voor ‘*de doelstelling om te komen tot de rookvrije generatie*’. De gemeente Den Haag verbond zich, als derde van de grootste gemeenten, ook aan die doelstelling en werd lid van de Alliantie Nederland Rookvrij (ANR). Het Binnenhof, waar deze politieke wil samenkomt, werd in 2017 alleen al via voorlichtingscentrum ProDemos door 96,000 scholieren bezocht. Maar er zijn geen verbodsbordjes te bespeuren. Wel een rookpaal, pal voor de bezoekersingang.

Bordjes in speeltuinen

Sinds de Volksgezondheidsnota 2011 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het antirookbeleid. Wat heeft Den Haag tot nu toe concreet gedaan?

De gemeente is vooral trots op 528 speeltuinen die sinds kort van een ‘gelieve-niet-roken’ bordje zijn voorzien. Dat was echter geen eigen initiatief maar het resultaat van een lobby die ROC Mondriaan docent Mohamed Taheri in 2013 begon. Hij zag hoe zijn kinderen bij speeltuin Oranjeplein last hadden van de rook en brandende sigarettenpeuken. Hij belde de gemeente. *‘Die reageerde verbaasd. Ze hadden geen idee dat het gebeurde en zagen ook niet dat zij mogelijke rol hadden bij de oplossing.’*

Een radio-uitzending van ‘De Hagenees spreekt’ waarin hij de wethouder zorg Karsten Klein interviewde, leidde tot een doorbraak. In maart 2014 werd bij speeltuin Oranjeplein het eerste ‘gelieve niet roken’-bordje in de grond geslagen. Drie jaar later was het zover: bij iedere speeltuin staat eenzelfde bordje.

‘Roken wordt hiermee ontmoedigd, niet verboden’, legt Taheri uit. Officiële handhaving is er niet, van ouders wordt verwacht dat ze elkaar aanspreken. Volgens Taheri maakt een bordje dat makkelijker: *‘Een roker staat er vaak niet bij stil, als je iemand dan op een bordje kan wijzen, is de reactie vaak begripvol.’*

Weinig urgentie

De gang van zaken rond de speeltuinbordjes is typerend. De gemeente neemt zelf geen initiatieven maar haakt er bij aan. Ze subsidieert jaarlijks enkele stopprogramma’s met een beperkt bereik. Ook daarbij neemt ze niet zelf het voortouw. Vanaf januari 2018 strijden rokers uit Utrecht en Den Haag onderling in de zogeheten *Wijk Challenge*. Het doel is honderd kwetsbare gezinnen per stad een succesvolle stoppoging te laten ondernemen - een initiatief van maatschappelijk vermogensfonds Fonds Nuts OHRA (FNO) waar Inidigo preventie namens de gemeente Den Haag bij is aangehaakt.

Volgens de gemeentelijke Volksgezondheidsnota 2015-2018 rookt nog altijd zo’n 25% van de Haagse volwassenen, meer dan het landelijke gemiddelde van 23%. Hoe wil Den Haag dat omlaag krijgen? De gemeente zegt de pijlen nu te gaan richten op scholen en sportverenigingen. Scholen moeten vanaf 2020 rookvrij zijn, dat is wettelijk bepaald door het rijk. Wanneer we vragen naar het aantal rookvrije sportverenigingen, laat

beleidsadviseur Els Kors weten dat bij haar weten zijn twee sportverenigingen uit eigen beweging rookvrij zijn (Den Haag kent alleen al meer dan veertig voetbalclubs). Wij krijgen de vraag de cijfers niet te gebruiken, want vanwege het *'grote enthousiasme'* bij sportverenigingen *'verouderen deze cijfers snel.'*

Rookvrij Binnenhof?

Van alle Nederlanders is 53% voorstander van een algeheel rookverbod in de openbare ruimte, terwijl die percentages oplopen naar ongeveer 80% voor plekken waar veel kinderen zijn. Het Binnenhof is zo'n plek. *'Wij kiezen er bewust voor om roken te ontmoedigen, zowel naar bezoekers als naar personeel'*, zegt Eddy Habben Jansen, directeur bij het voorlichtingscentrum ProDemos.

Werknemers die willen roken moeten een blokje om, terwijl leerlingen en docenten voor het bezoek aan de Tweede Kamer naast eten en drinken ook sigaretten en aanstekers in een kluis moeten achterlaten. *'Een signaal vanuit de organisatie,'* aldus Habben Jansen. Helemaal verbieden gaat hem een stap te ver: *'In de pauze krijgen de bezoekers al hun spullen terug, dan kan ik moeilijk alleen van de rokers het sigaretje achterhouden.'*

Is het, nu de inkt van het regeerakkoord is opgedroogd, een geschikt moment voor de regering om het goede voorbeeld te geven? Staatssecretaris van VWS Paul Blokhuis stelt in een reactie dat een rookvrij Binnenhof de verantwoordelijkheid is van de gebruikers en dat het *'harstikke mooi zou zijn als de gebruikers daartoe besluiten.'* Een eigen rol hierin schuift hij wat verder vooruit. Bij de renovatie van het Binnenhof die voor 2020 gepland staat, belooft Blokhuis met collega staatssecretaris Raymond Knoops van Binnenlandse Zaken te bespreken *'of het rookvrij maken van het Binnenhof een agendapunt kan worden.'*

De gemeente Den Haag sluit zich daarbij aan met de mededeling dat ze samen met VWS de rijksgebouwen *'stap voor stap'* rookvrij gaan maken. Wat de eerste stap is of wanneer deze wordt gezet, wordt niet genoemd. Els Kors: *'het klinkt wat wrang in deze context, maar het rookvrij maken van Den Haag is een project van de lange adem.'*

© Onderzoeksredactie Tabak, 2018. Dit artikel en bijbehorende gegevens mogen met bronvermelding worden gepubliceerd.